

'De heiligheid van theater, die mag er wel uit'

PAULA BANGELS: REGISSEUR, COMMUNICATIECOACH en ONDERNEMER

- zaterdag 26 februari 2011, 05u00
-
- Auteur: Geert Van der Speeten

Hoe start je een nieuw theatergezelschap? Met goesting en doorzettingsvermogen. En in het geval van Paula Bangels en De Spelerij: met een businessplan waarvoor je investeerders en een afzetmarkt zoekt.

Het begon met een kleurrijke foto, een bontverklede bende toneelspelers rond een gele Ferrari. Zo stelde Paula Bangels zich haar nieuw gezelschap voor: een rebelse club, die zich zelfbewust aan de wereld presenteert. En die het allemaal anders zou doen.

'Maar in twee jaar verandert er veel', zegt ze. 'Zo stapte de ontwerper Christophe Coppens mee in de boot. Hij ontwierp de nieuwe huisstijl, die er strak en gestileerd uitziet. En vooral: die een eenduidige boodschap overbrengt. Ik zag in dat het klopte en dat het zo moest. Alleen op die manier kun je mensen overtuigen.'

Paula Bangels (44) was twaalf jaar verbonden aan de Paardenkathedraal in Utrecht. Dirk Tanghe, haar mentor en grote voorbeeld, had haar naar Nederland gelokt. Eerst om te spelen, daarna steeds vaker om te regisseren en mee de koers uit te zetten. Tanghe ging weg in 2008. Bangels deelde de visie van zijn opvolger niet en trok de deur achter zich dicht.

'Altijd weer kwam dezelfde droom terug: de stap zetten naar een eigen gezelschap. Een dynamische groep, die bruisend en herkenbaar theater brengt voor een groot publiek. *Othello* zou onze eerste voorstelling worden, dat wist ik meteen. Met Mathias Sercu in de titelrol. Maar al zo'n tien jaar ben ik ook actief als coach, gespecialiseerd in communicatietraining voor het bedrijfsleven. Dat wilde ik blijven doen. Zo kwam de omslag: ik wilde het kunstenaarschap combineren met ondernemerschap. Creatieve oplossingen zoeken is toch onze taak?'

Coaching

Bangels bereidde het nieuwe initiatief twee jaar lang voor. Zonder overheidssubsidies, maar wel met een degelijk businessplan. Eind vorig jaar ging ze de hort op om klanten te zoeken.

Wat ze aanbiedt, zijn managementtrainingen waarbij de regisseur en haar aanpak als praktijkmodel dienen. Drie organisaties, waaronder de Nationale Loterij, gingen op haar voorstel in. Bij wijze van coaching krijgen leidinggevende figuren geen rollenspel of bedrijfstheater gepresenteerd, wel een 'exclusieve inkt in de theaterwereld'. Ze kunnen tijdens het repetitieproces komen constateren wat ze van een regisseur kunnen leren.

Bangels: 'Ik zocht geen sponsors, maar samenwerking. Daarvoor moet ik artistiek geen enkele toegeving doen. Als gezelschap bieden wij een aantrekkelijk product, een mooie voorstelling. Dat je daarvoor investeerders zoekt, doet niets af aan de kwaliteit ervan.'

Wat managers dan precies kunnen leren van regisseurs? 'Wat we gemeenschappelijk hebben, is een deadline, een goed idee en een ploeg enthousiaste medewerkers. Maar met die ploeg moet je wel resultaat boeken. Dat kan alleen door heldere communicatie. Wat je zegt, moet overeenstemmen met wat je uitstraalt. Regisseren of een bedrijf aansturen is op dat vlak precies hetzelfde. Als regisseur moet je weten wat je wilt, en je acteurs vrijheid en vertrouwen geven. Want die zijn al een autoriteit op zich.'

Ook een afzetmarkt vinden voor De Spelerij lukte niet onaardig. Van *Othello* zijn er dit seizoen 21 voorstellingen. Volgend seizoen volgen er nog eens veertig.

Bangels: 'Je hoort kunstenaars vaak klagen. Maar je moet verder denken dan alleen maar je ei te willen leggen. Als maker moet je je productie ook verkocht krijgen. De Spelerij is een project dat ik organisch wil laten groeien. Liefst met subsidies, die volgens mij moeten dienen als duwtje in de rug, of om een tekort bij te passen. Voor de premièrereeks worden we alvast omarmd door de Warande in Turnhout. Nu wil ik een jaar de tijd nemen om te beslissen of we ons settelen in een stad en hoe we dit gezelschap uitbouwen. Dat wil ik onderweg onderzoeken.'

Moor

Waar Paula Bangels warm van wordt, is van theater waarin iets gebeurt. 'Ik wil iets beleven in de zaal: ontroerd worden, of verbolgen. Theater mag voor mij geen geschiedenisles zijn. Ook ronkende poëzie is niet mijn ding. Wat bezielt ons om Vondel in de taal van de zeventiende eeuw te brengen? Ik wil jonge mensen zo direct mogelijk bereiken.'

Uit *Othello* haal ik mijn eigen essentie, in de vertaling en bewerking van Louis Van Beek die Shakespeare naar deze tijd haalt. Je zult geen zwart geschminkte Othello zien. Want wat is een Moor? En waarom moet het verhaal zich op Cyprus afspelen? Othello is de andere, iemand die het niet gegund wordt. Onze voorstelling gaat over jaloezie en verraad. Over wat er gebeurt als iemand het zaadje in je hoofd plant dat je vrouw je ontrouw is.'

'Wat mijn theater anders maakt? Ik verwacht van mijn acteurs spelplezier, maar vooral geloofwaardigheid. Dat is minder evident dan het lijkt. Ik hou niet van analyseren of declameren op een podium. Het mooiste is dat je een repetitie binnenstapt en gewoon vergeet dat het om toneel gaat. Dat het net echt is. De heiligheid van theater mag er voor mijn part gerust uit. Ik wil er plezier aan beleven, zoals kinderen die voor een poppenkast zitten.'

'Van Dirk Tanghe heb ik geleerd dat alles mogelijk is in theater. Dat je geen compromissen hoeft te sluiten. Hij is iemand die er als regisseur in slaagt je boven jezelf te laten uitstijgen. Dingen te doen die je zelf niet vermoedde.

'Ook twaalf jaar Nederland hebben mij wijzer gemaakt. Er leeft een groot respect voor het theatervak. Ze vragen daar niet wat je overdag doet als acteur, zoals bij ons wel vaker gebeurt. Ik heb in Utrecht vooral geleerd om overeind te blijven en te achterhalen wat ik zelf wil. Eerlijk: onze typisch Vlaamse bescheidenheid heeft mij niet zover gebracht. Die kun je dus beter achterwege laten.'